

ASSAIG

Xavier Garcia, *Història i cultura local a Catalunya al segle XX*. 12è premi d'assaig Rovira i Virgili. El Mèdol. Tarragona, 2002.

La desfeta del 1939 va produir un trencament en el projecte catalanista desenvolupat durant els anys de la República, així com una profunda esquerra en la societat catalana. Si el 5 d'abril del 1938 el general Franco havia promulgat un decret llei que derogava l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, la derrota de febrer del 1939 s'acompanyava del definitiu tancament de les institucions polítiques i culturals catalanes. La duresa de la repressió franquista, particularment durant la immediata postguerra, i l'exili dels polítics i intel·lectuals de més renom van dificultar enormement la més mínima represa cultural. Tot i això, després d'un parèntesi de tres anys, l'any 1942 l'Institut d'Estudis Catalans reprenia, encara que de manera més testimonial que operativa, les seves activitats. Presidit per Josep M. Puig i Cadafalch i amb Ramon Aramon i Serra de secretari, l'Institut reiniciava la seva activitat en la privacitat d'alguns pisos particulars, com ara les cases de l'arquitecte Lluís Bonet i Gari, el joier Ramon Sunyer i la vídua de l'humanista Joan Crexells.

Paral·lelament, a comarques també es començaven a moure: de mica en mica es refeien els centres excursionistes, es reprenien cursets i conferències i figures singulars com

Història local

XAVIER FILELLA

Xavier Garcia (esquerra) conversant amb Artur Bladé

ara l'igualadí Joan Mercader, el lleidatà Josep Lladonosa, el tarragoní Josep M. Recasens i el reusenc Josep Iglésies dinamitzaven, des dels seus àmbits nats, la represa cultural.

Aquest és un dels múltiples episodis que relata Xavier Garcia a *Història i cultura local a Catalunya al segle XX*, llibre que va merèixer el 12è premi d'assaig Rovira i Virgili que

concedeixen anualment l'Ajuntament de Tarragona i l'Omnium Cultural del Tarragonès.

L'assaig de Garcia parteix d'una sòlida documentació per explicar la implantació dels estudis d'àmbit local i comarcal i l'evolució de la historiografia catalana al llarg del segle XX. L'autor, com explica Josep Santesmases en el

pròleg que encapçala el volum, dona notícia de la gent que articula el territori des de la base. En aquest sentit, Garcia enumera a bastament les diferents iniciatives personals i col·lectives que de cap a peus de la geografia catalana han contribuït, per dir-ho amb paraules de Santesmases, a fer perdurar la civilitat. Els seus protagonistes són el seguit

d'individualitats que redescobren el país durant la Renaixença, contribueixen a la seva institucionalització durant la Mancomunitat i la Generalitat republicana i que, més endavant, redrecen el país durant la llarga nit del franquisme. És la llarga llista d'excursionistes, erudits, poetes, mossens i arqueòlegs que conforma el dens teixit comarcal que Xavier Garcia descriu amb tot detall en el llibre que presentem.

L'objectiu de l'autor no ha estat, tanmateix, tan sols enumeratiu i documental, sinó també reflexionar sobre el present i el futur de la historiografia catalana. Xavier Garcia relliga la proliferació de monografies locals i d'històries de pobles, elaborades durant tants anys pels anomenats *aficionats de comarques*, amb el recent interès dels joves historiadors universitaris que en els darrers 15 o 20 anys han renovat la investigació històrica en interconnectar els fets locals amb els d'àmbits més generals.

L'autor ressegueix les concordances i disparitats que hi ha hagut entre el que és local i el que és general per acabar mostrant les insuficiències dels plantejaments, fins no fa gaire hegemònics, que entenen tot allò local com a perifèric i subordinat a una història general abstracta i uniformitzadora. La renovació metodològica dels estudis locals que han aportat els joves historiadors, segons conclou Garcia, ha quallat en la nova percepció de la història local que no fineix en si mateixa, sinó que, defugint el localisme exacerbant, aspira a convertir-se en una part indispensable de la història nacional.

Converses sobre un temps i un país

ASSAIG

Vicent Pitarch, *Converses amb Joan Simon, Enric Valor i Rafael Súrria*. Edicions Alambor. Benicarló, 2002.

El dia 21 de desembre del 1932 s'esdevenia a Castelló, a la seu de la Societat Castellonense de Cultura, la signatura de les *Bases d'unificació*, això és, l'acord que prenien escriptors i intel·lectuals valencians al costat d'una colla representativa d'entitats civils per normativitzar la llengua del país. Aquelles bases que avui en dia són conegudes com a *Normes de Castelló*, constitueixen la consolidació al País Valencià de la codificació lingüística generalitzada que havia iniciat l'any 1913 l'Institut d'Estudis Catalans, mitjançant la promulgació de les *Normes ortogràfiques*, i que aquell mateix 1932 s'arrodonia amb la publicació del *Diccionari general de la llengua ca-*

talana, de Pompeu Fabra.

De tot açò enguany es compleixen setanta anys, per commemorar l'esdeveniment el professor Vicent Pitarch ha publicat aquest llibre de converses amb tres de les persones que van tenir protagonisme en aquell fet històric, dos dels signants: Joan Simon i Rafael Súrria, i Enric Valor, que, encara que no fou un dels signants, ha estat una de les persones que ha fet una contribució més gran al triomf i a la consolidació social de les *Normes de Castelló*.

Joan Simon va néixer a Castelló de la Plana l'any 1911 i és actualment l'únic signatari supervivent de les *Normes de Castelló*; l'any 1933 aprovà unes oposicions a tècnic comercial de l'Estat, que el van portar a viatjar i viure al Japó, Hong Kong, l'Índia, Filipines, Sud-àfrica i Palma, i no tornà a viure a Castelló fins a l'any 1982, quan es va jubilar. El seu testimoni és

JOSEP MANUEL SAN ABDON

fonamental per a reconstruir la vida cultural de Castelló de la Plana dels primers anys 30 del segle XX, on conviuen personatges com ara Salvador Guinot, Gaetà Huguet, Pascual i Tirado, Lluís Revest, Joan Baptista Porcar, Àngel Sánchez Gozalbo i Joan Baptista Carbó, el treball de totes aquestes persones va donar a Castelló de la Plana una extraordinària vitalitat cultural, fins al punt que va fer escriure a Azorín que "la seu de la intel·lectualitat del País Valencià és a Castelló". En la

Joan Simon és l'únic signatari de les 'Normes de Castelló' que encara viu

conversa amb Vicent Pitarch, Joan Simon explica la seva relació amb tots els personatges abans esmentats.

Rafael Súrria va néixer a Manises (l'Horta) l'any 1911 i va morir a València l'any 1996. Vicent Pitarch va parlar amb ell pocs mesos abans de la seva mort. Ell va signar les *Normes de Castelló* en representació de la Joventut Valencianista Republicana de Manises, i aporta, sobretot, el testimoni de la seva relació amb Carles Salvador.

La conversa més llarga de totes tres és la que Vicent Pitarch va mantenir amb Enric Valor. L'escriptor de Castalla, nascut també l'any 1911 com els altres dos personatges, ens aporta en aquesta entrevista una gran quantitat d'informació; rememora una ciutat d'Alacant on encara tothom parlava normalment en català, la seva vida i la de la seva família als anys 30, la seva relació amb la política i el

periodisme, la gestació de la seva obra de creació, i de la seva obra com a gramàtic, la seva relació amb Carles Salvador, Manuel Sanchis Guarnier, Josep Giner i Marco, Joan Fuster i Joan Coromines, la seva estada a la presó i el naixement de *Gorg*.

Vicent Pitarch reproduïx les tres entrevistes literalment, la qual cosa concedeix al llibre una gran frescor, perquè es conserva la fluïdesa expositiva, el to col·loquial i els ritmes propis de la xerrada. Unes notes a peu de pàgina ens aclareixen alguns dels fets als quals es fan referència en les converses o inclouen petites biografies dels múltiples personatges que s'hi citen. Completa el llibre un pròleg de l'autor en què es fa un apunt històric del que va significar la signatura de les *Normes de Castelló*.

Les *Converses amb J. Simon, E. Valor i R. Súrria* constitueixen un magnífic document sobre el difícil camí de la normalització lingüística al País Valencià.